

Vøgaslund 2010 - festtale ved jubilæumsmiddagen

Det er vist passende at starte med at sige tak for indbydelsen til Vøgaslunds 100-års jubilæum, og det gælder vel især mig, når jeg tilføjer en tak, fordi nogen mente, jeg skulle kunne holde festtalen. -

Nu har jeg læst,

- at en festtale på 6 min. går an,
- at en festtale på 8 min. er anstrengende ,
- og at en festtale på 10 minutter er dybt godnat.

Ja, man kan da også sige meget vrøvl på 10 minutter. Så jeg må hellere gå i gang.

Jeg har flere gange sagt, at jeg ville gerne have levet for 100 år siden. Det sagde jeg i 1980'erne, for jeg syntes, at der 100 år før, altså i 1880'erne skete så meget spændende her i landet. -

Det var den gang, andelsbevægelsen var i sin vorden, - det var på den tid, højskolerne dukkede op, - det var foreningslivet, der med skytte- og gymnastikforeningerne rundt om i landsognene tog sin begyndelse.

Det var den tid, den fynske digter Mads Hansen kaldte OPVÅGNEN og skriver om i sangen: " For alle de små blomster", når han siger: "og hvor jeg vender øjet hen, der sker så sære ting, - det løfter så forunderligt herinde i mit sind, Jeg mærker i år, i Danmark er det vår. Det hele er forandret... "

Og det er omtrent samtidig, Mads Hansen skriver : "Jeg er en simpel bondemand, så jævn og ligefrem". - Ja, den tid ville jeg gerne have været en del af, hvor det jævne, almindelige menneske havde indflydelse på udviklingen og var med til at skabe den.

Nu er det ikke for at romantisere de gode, gamle dage, - jeg ved nok, medaljen har også en bagside. og havde jeg levet i 1880'erne, var jeg måske død af TB som 20-årig. - -

Men denne bølge af **OPVÅGNEN**, som Mads Hansen kalder sin digtsamling, må jo have strakt sig hen over århundredskiftet, så måske var der også noget at komme efter, hvis jeg - i dag - havde ønsket at have levet for 100 år siden, altså 1910. -

Nu er 1910 jo ikke et af de årstal, man husker fra sin skoletid, eller et af dem, man **BØR** huske, men hvad kunne der være ? Når Kim Larsen synger om "et litografi - fra 1910", så er det nok mest, fordi det skal rime, men jeg kan jo gå på nettet og se, om der er noget at bemærke - og om der er noget, der har overlevet.

Ekstrabladet skriver i 1910 under overskriften: "Tak for sangen, Carl " - en hyldest til Carl Nielsen på hans 45-års fødselsdag med en tak for den melodi, der året før var blevet en landeplage, nemlig melodien til "Jens Vejmand". Og den har da overlevet de 100 år.

Og havde jeg levet for 100 år siden, havde jeg sikkert sunget med på de slagere, der kom det år, nemlig: " Augusta, av, av, Augusta, du har jo kysset en matros" og "Dagmar, o, Dagmar, vil du være min, så vil jeg være din". Den sidste kendes vel endnu, men hvor mange slagere holder vel ellers i 100 år ?

Så er det alligevel mere gods i "Spurven sidder stum bag kvist", som Jeppe Åkjær også skrev 1910. -

Og hvad finder man ellers af ting, der er værd at bemærke. - Det var stumfilmens storhedstid, og den danske Asta Niensens navn lever vel endnu, - det kunne man da høre i "Danmarks mester" forleden, - og i 1910 var Nordisk Film det næststørste filmselskab i verden. Det er lyder næsten utroligt. - Af romaner, der udkommer det år, ser vi Martin Andersen-Nexø's sidste bind om Pelle Erobreren - også den har overlevet. - Og Kraks blå bog var første gang på gaden samme år.

En del opfindelser, mest i udlandet, hidrører også fra 1910, men herhjemme er der et specialfirma for elmotorer - Fisker og Nielsen - der markedsfører et nyt produkt på en ret speciel måde, de har lejet "Fregatten Jylland" og sejler Danmark rundt for at præsentere en ny vare, som det får patent på - Nilfisk støvsuger. -

En af de mest omtalte sager om økonomisk kriminalitet i de år, finder sin afslutning i 1910, da den tidligere justitsminister, Alberti, dømmes 8 års fængsel for bedrageri og korruption.

Og ganske kort fra småtingsafdelingen: - I Ribe er der talt 150 storke. - Fars dag lanceres for 1. gang også dette år, selvfølgelig i Amerika.

Men for at komme tilbage til den folkelige **opvågningen** her i landet, der i første omgang gjaldt bønderne, så kan vi i 1910 se, at den nu også omfatter de øvrige samfundsklasser.

1910 blev starten på Esbjerg højskole, og det er således verdens ældste arbejderhøjskole.
- 8. marts 1910 blev den første internationale kvindedag afholdt i Kbkvn. så der er flere, der har 100-års jubilæum i år.

Men det er jo ikke deres jubilæum, vi fejrer her, men Vøgaslunds .

Det er oplagt ved denne lejlighed - ved Vøgalunds 100-års jubilæum, at spørge: "Hvad skete der så egentlig i Vejrup for 100 år siden, altså 1910 ? ...Kan vi med etableringen af denne skov fornemme noget af den samme opvågning og foretagsomhed, udsyn og fremsyn? - måske er tilblivelsen af Vøgalund en udløber heraf.....

Enhver er barn af sin tid, og det er naturligt, om de - der gik forrest, også var påvirket af den omverden, der var deres. - Hvordan med 1910 ??? Ja, Vejrup mejeri VAR bygget, foreningslivet VAR i gang, så her er sikkert levet et liv som så mange steder i de gamle landsogne, rodfæstet i det gamle og i gang med det nye. - Men mere nyt var på vej. - Ja, hvad skete der 1910? -

Som tilflytter er jeg ikke fortrolig med de gamle familiers navne for 100 år siden, men der er dog et navn, som på en særlig måde markerer sig, og det er selvfølgelig Niels Th. Iversens, der står bag tilblivelsen af Vøgaslund. - Hans drøm var et lystanlæg i Vejrup. - en eventyrlig tanke.

Men det er ligesom i eventyrene, at **helten** må have nogle hjælpere for at nå sit mål.

Og Niels Iversen var ikke alene om det. Han havde også hjælpere til at realisere sin drøm, både på den ene og på den anden måde.

Hans tanker om ET LYSTANLÆG og en skov i det flade, vestlige Jylland på kanten af store hedearealer må have forekommet utopisk for mange, men idéen vandt gehør, og efter grundige forberedelser holdtes der d. 25. juni 1910 stiftende generalforsamling på gæstgivergården, som kroen hed den gang, og A/S Vøgaslund var en realitet.

Det fortæller lidt om den opbakning, der var i sognet til Niels Iversens projekt, når der snart efter er tegnet 200 aktier i foretagedet.

Der kunne holdes et helt foredrag om Niels Th. Iversen, om hans liv og livsværk - og om Vøgaslunds historie, men jeg synes ikke, det er min opgave, det ville bare blive et referat af, hvad I selv kan læse om i den bog, som Johs. Holm - på opfordring af bestyrelsen - har skrevet om Vøgaslund. Her får Niels Iversen et værdigt eftermæle.

Også i Lokalårbogen fra 2004 kan I læse om N.I., hvor Sam i en artikel giver sin version af denne spændende personlighed.

Niels Iversens drøm var en kombination af et lystanlæg og en skov, og det har virkelig været en bedrift at virkeliggøre denne drøm på de 22 tdr. land - for en stor del hede, som blev købt af Annexgårdens jord.

På Niels Iversens tegninger var der også skitseret en åben plads, en samlingsplads med en talerstol og en flagstang.

Det er for øvrigt værd at bemærke, at samme år, 1910, afholdt Jeppe Åkjær den første af Jenlefesterne. De skulle fortsætte i 20 år og samlede flere tusinde deltagere. I samme periode kan der berettes om flere sommermøder i Vøgaslund, hvor bl.a. Venstre i Ribe amt samlede 600 mennesker i 1930.

Det kan man da med Mads Hansens ord - kalde **opvågningen**. -

Så længe efter, som da vi kom til Vejrup - i 1958 - kunne man fortælle om Vøgaslund - om de mange sjældne træer og planter, der var der fra starten og i mange år frem havde prydet skoven, - om Niels Iversen, der satte små sedler op rundt om på træerne med små digte og henstillinger om at passe på skoven, og vi kunne fornemme en vis stolthed over, at der i Vejrup fandtes et sådant sted, som i de første mange år også var kendt ude omkring som et særligt udflugtssted.

Andre navne burde nævnes, men det må nødvendigvis gøres kort og kan siges med få ord: Vøgaslunds forskellige bestyrelser, formænd og andre frivillige, der gennem 100 år har brugt tid og kræfter her og bidraget til, at Vøgaslund stadig er Vejrups lille, grønne perle, som Orla har udtrykt det i sin beretning. - Vi er dem alle stor tak skyldige.

Og nu er det vist ved at være "dybt godnat",

- men før jeg slutter, har jeg lyst til ganske kort at nævne en begivenhed i 1918 - og et navn : Hans Clausen Fogh. - Han ønskede, at der i Vøgaslund - "på en god og iøjnefaldende plads", som han udtrykte det - skulle plantes et egetræ, som han ville skænke til minde om, at kvinderne i 1915 havde fået valgret. - Det blev plantet ved en højtidelighed d. 30. april 1918 og fik da navnet "Kvindernes eg" - senere kaldet Kvindeegen, - dens historie kan I også læse om i Vøgaslundbogen. - - Men jeg synes, det er så flot, at EN BONDEMAND FRA VEJRUP, Hans Clausen Fogh, fik denne tanke og virkeliggjorde den . - -
- - - Han må have haft en god kone!!!!

Hermed TIL LYKKE til Vøgaslund med jubilæet - til lykke til Vejrup med Vøgaslund.

Ingrid Jensen